

בית משפט לענייני משפחה בפתח תקווה

ת"ע 8343-12-20 פלוני נ' האפוטרופוס הכללי במחוז תל-אביב ואח'
 ת"ע 8384-12-20
 ת"ע 11315-20

תיק חיצוני: 3_302412

בפני כבוד השופטת שירלי שי

התובע: פלוני

ע"י ב"כ עוה"ד אירית ינקוביץ

נגד

הנתבעת: אלמונית

ע"י ב"כ עוה"ד רפאל רפאלוב

בעניין עזבון המנוח: XXXXX ז"ל ת"ז XXXX

ספרות:

אהרן ברק שיקול דעת שיפוטי

חקיקה שאוזכרה:

חוק יחסי ממון בין בני זוג, תשל"ג-1973

חוק החוזים (חלק כללי), תשל"ג-1973: סע' 13

חוק הירושה, תשכ"ה-1965: סע' 10, 11, 36, 38

מיני-רציו:

* המנוח ואשתו השניה (המתנגדת) חתמו על הסכם גירושין שאושר בבימ"ש בארה"ב, מספר שנים טרם פטירת המנוח, אולם השניים לא התגרשו בישראל, ונותרו רשומים כנשואים כדמו"י. המתנגדת טענה כי מדובר בהסכם גירושין פיקטיבי. נקבע כי המתנגדת לא זכאית לרשת את המנוח וזאת הן מהפן הפורמאלי כיוון שקיים פסק דין תקף לגירושי הצדדים והן מהפן המהותי, נוכח אופן התנהלותם ונישואיהם הדתיים שנותרו "על הנייר" בלבד.

* ירושה – יורשים על-פי דין – בן-זוג

* ירושה – יורשים – יורשים על-פי דין

* ירושה – צוואה – תוקפה

* משפחה – גירושין – תוקפם

* חוזים – חוזה למראית עין – הוכחתו

שלושה הליכים בעניין עזבון מנוח: בקשה לצו קיום צוואת מנוח מ-1995 שהוגשה על ידי בנו של המנוח מנישואיו הראשונים – התובע; בקשה לצו ירושה ע"ש המנוח שהוגשה על ידי התובע; התנגדות לבקשה לצו ירושה ע"ש המנוח שהוגשה על ידי הנתבעת הרשומה בישראל כאשתו של המנוח. במרכז הדיון השאלה: האם יש לראות במתנגדת כאישתו של המנוח, עת הלך לעולמו, וכפועל יוצא מכך כיורשת על פי דין מעיזבונו, כאשר מחד קיים הסכם גירושין מיום x.x.2013, שנחתם בין המתנגדת למנוח, ואושר על ידי בימ"ש אמריקאי, ביום x.x.2013, ומאידך, הצדדים לא התגרשו בישראל, ונותרו רשומים כנשואים כדמו". לטענת המתנגדת, מדובר בהסכם גירושין "פיקטיבי" שמטרתו היתה לזרז את כניסתו של המנוח למוסד טיפולי בהיותו אחד מה"אנשים שאין להם אף אחד שיטפל בהם".

ביהמ"ש לענייני משפחה פסק:

צוואת 1995: בצוואת 1995, אשר נערכה כחודש טרם לידת בנם המשותף של המנוח והמתנגדת, קבע המנוח הוראה אחת ויחידה, לגבי הדירה הראשונה, שזו תחולק בין יורשיו, שלושת ילדיו מנישואיו הראשונים. מעבר להוראות אלה לא נכתב בה דבר. דירה זו נמכרה בחייו של המנוח. בד בבד עם בקשתו לצו קיום צוואה הגיש המנוח לרשם לענייני ירושה בקשה לצו ירושה בה הטעים כי הצוואה חסרת משמעות כיוון שהנכס היחיד המוזכר בה נמכר. כהמשך למכתב זה, לא העלה התובע, במהלך ההליך כולו, עתירות לקיום הצוואה. כל טענות התובע לקיום צוואה, בשל זכות העקיבה, ביחס לדירה השניה שרכש המנוח, נטענו לראשונה בסיכומיו, ורק מטעם זה לבדו יש לדחותם בהיותם הרחבת חזית. מכל מקום, לשיטתו של התובע, צוואת המנוח חסרת משמעות, מאחר ובחייו של המנוח, הנכס נשוא הצוואה – הדירה הראשונה – נמכרה, ונרכש נכס אחר – הדירה השניה. משכך, ביהמ"ש אינו רואה צורך לדון בטענות התובע לענין זכות העקיבה, שהרי גם אם היה בהן ממש, לא רק שהן סותרות טענות אחרות של התובע, הן אף נטענו מאוחר מידי. לפיכך נקבע כי הצוואה איננה תקפה.

בהמשך לכך עבר ביהמ"ש לדון במחלוקת המרכזית – האם המתנגדת זכאית לרשת את המנוח, כאישתו? בפסיקה קיימות 2 גישות לעניין זכות הירושה של בן זוג. א. הגישה הפורמלית – כל עוד לא סודר הגט יש לראות בצדדים כבני זוג נשואים לפי חוק הירושה; ב. הגישה המהותית – יש לבחון את מערכת היחסים בפועל כבני זוג. בהתאם לגישה זו, כאשר הנישואין ריקים מתוכן של זוגיות, או כאשר צדדים חיים בפירוד שנים ארוכות, ניתן להפקיע את זכות הירושה של בן הזוג הרשום אף אם לא התגרשו. יצויין כי ברוב פסקי הדין המאמצים את הגישה הפורמאלית ניתן לראות כי אין ביטול גורף של הגישה המהותית, כי אם דיון ארוך הן מהפן המהותי והן מהפן הפורמאלי, לאחר שמיעת עדויות והבאת ראיות.

במקרה דנא נקבע כי המתנגדת לא זכאית לרשת את המנוח וזאת הן מהפן הפורמאלי כיוון שקיים פסק דין תקף לגירושי הצדדים (כמפורט בהמשך) והן מהפן המהותי, נוכח אופן התנהלותם ונישואיהם הדתיים שנותרו "על הנייר" בלבד.

משהסכם כלשהו, במקרה שלנו הסכם גירושין, לא רק נחתם בין שני צדדים, ביניהם, בחדרי חדרים, כי אם אף אושר על ידי בימ"ש, הנטל להוכיח כי מדובר בהסכם פיקטיבי, כבד עוד יותר. המתנגדת לא עמדה בנטל זה. ביהמ"ש לא התרשם כי מדובר בהסכם פיקטיבי, כי אם בהסכם מפורט מאוד ששיקף את רצון הצדדים, הסכם שעל פיו נהגו הצדדים גם לאחר חתימתו, וכי לא היו בטענות המתנגדת כאילו ההסכם נחתם על מנת לקדם את המטרה – הכנסת המנוח למסגרת טיפולים באופן מיידי, בכדי לתמוך בטענה כי מדובר בהסכם פיקטיבי. יתר על כן, גם אם היה מתרשם ביהמ"ש כי מדובר בהסכם פיקטיבי, לא יכול היה

לאשרו ככזה, בין היתר, משום שזהו פתח להתנהלות המנוגדת לתקנת הציבור. אולם מעבר לכך, על בעל דין לשאת באחריות למעשיו. ככל שהמתנגדת והמנוח חתמו על הסכם פיקטיבי, שסייע להם, כך לדברי המתנגדת, בקידום עניינים פרטיים שלהם, עליהם לקחת בחשבון כי למעשיהם יש תוצאה, גם אם במקרה אחר, התוצאה אינה לרוחם. ובמקרה דנן, אף יותר מכך. בימ"ש זה לא יגרר לטענה בדבר הסכם פיקטיבי, שלא נטענה בבימ"ש שנתן אותו ובכלל אין בסמכותו של בימ"ש בישראל, בוודאי לא במסגרת תביעה זו, לבטל פסק דין של בימ"ש בניו יורק. לפיכך בימ"ש קובע כי הסכם הגירושין הינו הסכם מחייב לכל דבר וענין.

בכל הנוגע לפאן המהותי, בין היתר נקבע כי קיימות לא מעט עובדות אשר כל אחת מהן, המתארת את התנהלות כל אחד מהצדדים בנפרד, מוכיחה כי הצדדים ראו עצמם כגרושים, קל וחומר כלל העובדות יחדיו. משקלן המצטבר לא יכול להותיר ספק, בדבר היות הצדדים גרושים, ולא רק על הנייר: מגורי הצדדים במדינות שונות המתנגדת שנתרה להתגרר בארה"ב והמנוח ששב להתגרר בישראל; הקשר המועט, ככל שהיה, בין הצדדים מאז שובו של המנוח לישראל; הטיפול במנוח שלא באמצעות המתנגדת; לינת המתנגדת בבית בתה (כשהגיע לדבריה לבקר את המנוח בישראל) במקום בבית המנוח; העדרותה של המתנגדת מהלווית המנוח ומהשבעה; התנהלות הצדדים כגרושים, חרף העובדה שלא התגרשו כדמו"י, אינה תמוהה, ועל כך ניתן ללמוד גם מדפוס התנהגותה של המתנגדת בנישואיה/גירושיה הראשונים;

גם בחינת העובדות על רקע תכלית סעיף 11 לחוק הירושה, כפי שנקבעה על ידי כבוד הנשיא בדימוס אהרון ברק, בבע"מ 9607/03 מובילה למסקנה שהמתנגדת לא היתה, במות המנוח, בת זוגו.

פסק דין

בפני השאלה, האם יש לראות במתנגדת כאישתו של המנוח, עת הלך לעולמו, וכפועל יוצא מכך כיורשת על פי דין מעיזבונו, כאשר מחד קיים הסכם גירושין מיום x.x.2013, שנחתם בין המתנגדת למנוח, ואושר על ידי בית משפט אמריקאי, במדינת xxxxx שבxxxx, ביום x.x.2013, ומאידך, הצדדים לא התגרשו בישראל, ונותרו רשומים כנשואים.

רקע עובדתי וההליכים המשפטיים בתמצית

1. בעניין עזבונו של המנוח xxxxxx ז"ל (להלן: "המנוח"), הוגשו ההליכים הבאים:
 - (1) ת"ע 11315-12-20 - בקשה לצו קיום צוואת המנוח מיום 6.11.1995, בקשה שהוגשה על ידי בנו של המנוח – התובע (להלן: "התובע").
 - (2) ת"ע 8343-12-20 - בקשה לצו ירושה ע"ש המנוח, בקשה שהוגשה על ידי התובע.
 - (3) ת"ע 8384-12-20 - התנגדות לבקשה לצו ירושה ע"ש המנוח, בקשה שהוגשה על ידי הנתבעת - הגב' xxxxx, הרשומה בישראל כאשתו של המנוח (להלן: "המתנגדת").
2. המנוח היה נשוי לגב' xxxxx (לשעבר xxxxx) מנישואים אלה יש לו שלושה ילדים: xxxxx – התובע, xxxxx (יקרא להלן: "הבן") וxxxx(תיקרא להלן: "הבת"). בעת היכרות המנוח את המתנגדת, המנוח היה גרוש.
3. המנוח והמתנגדת הכירו בשנת 1994.
4. ביום x.x.1995 עורך המנוח צוואה בעדים (להלן: "הצוואה").

5. ביום x.x.1995 נולד למנוח ולמתנגדת בן משותף – XXXX (להלן: "הבן המשותף")
6. ביום x.x.2006 נישאו המנוח והמתנגדת, כדמו"י בישראל. ביום x.x.2007 עוברים המנוח והמתנגדת לא.XXX.
7. ביום x.x.2013 הצדדים מתגרשים בא.XXX.
8. ב- x/2016 שב המנוח לישראל.
9. ביום x.x.2019 הלך המנוח לבית עולמו, לאחר שחלה במחלת הסרטן במהלך שנת 2016.
10. לאחר פטירתו של המנוח הוגשו ההליכים שפורטו לעיל.
11. בהמשך לכך ביום x.x.2020 הועברו התיקים מהרשם לענייני ירושה לבית משפט זה.
12. ביום x.x.2021, במסגרת בקשת התובע לחיוב המתנגדת בהפקדת ערובה להבטחת הוצאותיו ניתנה החלטת כב' הרשמת שלי רוזמן פרקש כדלהלן: "לאחר ששקלתי את מהות ההליך, היקף יריעת המחלוקת, ההוצאות העוללות להיגרם והפסיקה הנוהגת בנוגע לשיעור ההפקדה בנסיבות דומות, כל אלה לצד זכות הגישה לערכאות, מצאתי לחייב את המשיבה (המתנגדת בהליך זה – ש.ש.) בהפקדת ערובה בסך 10,000 ₪".
13. במסגרת דיון קד"מ מסכם ביום 19.12.22, ניתנה החלטה המורה לצדדים להגיש תרגומים לנספחים, שצורפו לתצהירים, שאינם בשפה העברית, כקבוע בדיון, ככל שיבקשו להסתמך על נספחים אלה.
14. בהליכים התקיימו 6 דיונים. 3 קד"מ, 2 דיוני הוכחות, כאשר סיכומי הצדדים נטענו בע"פ, בדיון נוסף.
15. מטעם התובע הוגשו תצהירי עדות ראשית של 2 עדים בלבד – תצהיר עדות ראשית של הבן, ותצהיר עדות ראשית של בעלה של הבת. המתנגדת הגישה תצהיר עדות ראשית מטעמה. אשר על כן בהליך ההוכחות נחקרו מטעם התובע הבן ובעלה של הבת ומטעם המתנגדת, המתנגדת. התובע לא נחקר.

טענות הצדדים

תמצית טענות המתנגדת

16. המתנגדת היא היורשת החוקית של המנוח, ושמה הושמט בכוונת מכוון מהבקשה לצו ירושה שהגיש התובע.
17. המתנגדת והמנוח הכירו בשנת 1994, בעת שהייתה גרושה ואם לילדה מנישואיה הראשונים, ואילו המנוח היה גרוש ואב לשלושה ילדים.
18. ביום x.x.1995 נולד למתנגדת ולמנוח בנם המשותף (שם משפחתו כשם משפחת המתנגדת – כך רשום בתעודת זהות – נספח א' לתצהיר המתנגדת).
19. בשנת 1996 החלו המתנגדת והמנוח להתגורר יחד, כאשר בשנת 2001 עברו להתגורר בדירה הרשומה ע"ש המנוח, ברח' XXXX בא.XXX. בתמיכה לטענותיה צירפה העתק צילום תעודת זהות ובו כתובתה הרשומה הינה ברח' XXXXX בא.XXX.
20. למנוח היה חשוב מאוד למסד את הקשר עם המתנגדת ולכן בשנת 2006, הם התחתנו כדמו"י ברבנות בא.XXX.

21. **בשנת 2006**, המנוח זכה בגרין כארד לאאאא והתעקש שיעזבו יחד את ישראל ויהגרו לאאאא והמתנגדת הסכימה.
22. **ביום 2007/x/x** המנוח והמתנגדת, יחד עם בנם אאא, היגרו לאאאא.
23. לאורך השנים המנוח היה מכור לאלכוהול, המתנגדת ניסתה לגרום לו להפסיק לשתות, אולם ללא הצלחה מרובה.
24. בעת גילוי מחלת הסרטן סרב המנוח ליטול תרופות. לאור סירובו ליטול תרופות המצב שלו החמיר ומחלת הסרטן הגיעה לדרגה 4.
25. המתנגדת הייתה תמיד לצד המנוח, הגיעה איתו לטיפולים ולבתי חולים וניסתה לגרום לו להפסיק לשתות וודקה.
26. **בשנת 2013** חברי המנוח, אשר שהו במרכז רפואי טיפולי בשם אאאאאא (להלן: "**מרכז רפואי**" ו/או "**מסגרת טיפולית**") המליצו למנוח ולמתנגדת על המקום, שכן המקום יכול לסייע למנוח במצבו. לאחר שהמנוח והמתנגדת בדקו אודות המרכז הרפואי נכחו לדעת שהמקום יטיב עמו.
27. המנוח והמתנגדת החלו בניסיון קבלתו של המנוח למרכז הרפואי ואולם גילו שיש רשימת המתנה מאוד גדולה, של כמה שנים לפחות, וכי הסיכוי היחיד שהמנוח יתקבל למרכז הרפואי הוא בתנאי שיוכיח כי הוא מה"**אנשים שאין להם אף אחד שיטפל בהם**".
28. לאחר התייעצות עם חברו של המנוח, נמסר להם כי יש לו יועץ משפטי שיכול לסדר את העניין. המתנגדת והמנוח פנו ליועץ המשפטי וקבעו עמו פגישה בדירתם. בפגישה הסביר להם היועץ המשפטי, שיכול להוציא להם תוך מספר חודשים, מסמך המעיד כי הם גרושים. המנוח והמתנגדת הסכימו, חתמו על המסמכים, שילמו ליועץ המשפטי ובחלוף מספר חודשים קיבלו לידיהם מסמך שהם גרושים בגירושין אזרחיים.
29. לטענת המתנגדת, המנוח והיא ידעו שההסכם גירושין עליו חתמו הוא הסכם "**פיקטיבי**" משום שהיתה לו מטרה אחת, והיא להכניס את המנוח למרכז הרפואי, ולראיה:
 א. המנוח והמתנגדת לא התייצבו כלל בבית המשפט לצורך הגירושין.
 ב. דמי המזונות עבור בנם המשותף אאאא, נפסקו ע"ס \$25 בחודש בלבד, כאשר בפועל סכום זה כלל לא שולם.
 ג. לא הועלו כל טענות נוספות בהסכם, לרבות בענייני רכוש, מכח [חוק יחסי ממון בין בני זוג](#), תשל"ג-1973.
- ד. לאחר קבלת הגירושין הצליחו לזרז את כניסתו של המנוח למרכז הרפואי.
30. עד חודש 04/2015 המנוח והמתנגדת חיו תחת קורת גג אחת, ברח' אאאא.
31. מחודש 04/2015 ועד 10/2016 המנוח שהה במרכז הרפואי, שם טופל על ידי רופאים ואחיות, והמתנגדת הייתה מבקרת אותו כל הזמן.
32. בעת שהותו של המנוח במרכז הרפואי היה לו רכב בשימושו והוא היה יוצא לאירועים משפחתיים ולדירתם.
33. במהלך שנת 2015, גילו למנוח סרטן בדרגה 2 תוך מתן הוראות להתחלת טיפולים.
34. בחודש 10/2016 חזר המנוח לישראל לאור בקשתו של בנו, אאא, שהגיע לאאאא, ודאג לכך.

35. בתחילת שהותו בישראל, שהה המנוח במרכז רפואי ואולם לאחר מספר חודשים העבירו אותו לדירה בבעלותו, ברחוב XXXX באלמנה (להלן: "הדירה הראשונה"), עם מטפלת. עם הזמן מצבו הלך והתדרדר.
36. הדירה הראשונה נמכרה ע"י המנוח והמתנגדת במשותף, ובמקומה נרכשה דירה אחרת, ברח' XXXX באלמנה (להלן: "הדירה השנייה").
37. לאורך שהותו של המנוח בישראל המתנגדת הייתה עימו בקשר טלפוני ואף ביקרה אותו מספר פעמים.
38. ביום פטירתו של המנוח, המתנגדת והמנוח היו נשואים כדמו"י.
39. המתנגדת והמנוח מעולם לא פנו לבית הדין הרבני באלמנה, עיר מגוריהם באלמנה, לצורך פתיחת הליך הגירושין ואף לא עשו כך בישראל.
40. הסכם הגירושין הפיקטיבי נועד להציל את בריאותו של המנוח, כדי שיתקבל למרכז הרפואי שכן אחרת מצבו היה מתדרדר.
41. לא המתנגדת ולא המנוח ביקשו לאשר את ההסכם הפיקטיבי כפסק חוץ וממילא לא ניתן לאשרו כפסק חוץ.
42. לאור כל האמור לעיל, בעת מותו של המנוח, הצדדים היו נשואים כדת וכדין, ומשכך היא זכאית לרשת אותו כאלמנתו.

תמצית טענות התובע

43. התובע עותר לדחות את ההתנגדות לבקשה לצו ירושה, ולדחות את טענות המתנגדת בדבר חוזה פסול.
44. לטענת התובע אין מדובר בחוזה פסול משום שהצדדים אכן התגרשו, חיו כגרושים וראו את עצמם כגרושים.
45. טענת המתנגדת לפסלות הסכם אשר אושר על ידי בית משפט אמריקאי, פסולה מעיקרה על פי הוראות [חוק החוזים](#). וכלשון סעיף 24 בתשובה להתנגדות "אין בכך בכדי לפסול את הגירושין עצמם אשר הינם תולדה של הכרעה שיפוטית חלוטה".
46. המנוח והמתנגדת אכן הכירו בשנת 1994 ואולם בעת הזו המתנגדת היתה נשואה לאחר.
47. המנוח ערך ביום 1995.x.x צוואה בה התייחס לנכס שהיה בבעלותו באותה עת, הדירה הראשונה. בצוואתו הוריש את הדירה הראשונה לשלושת ילדיו – XXXX, XXXX, XXXX.
48. על אף שבעת חתימת הצוואה המתנגדת היתה בחודש התשיעי להריונה, בחר המנוח שלא להזכיר אותה ו/או את בנם העתידי המשותף, בצוואתו ולא במקרה.
49. בחודש 08/1996 המתנגדת הגישה תביעת מזונות כנגד המנוח, עבור בנם המשותף XXXX (שהיה באותה עת קטין).
50. במהלך שנת 1998, במסגרת הליך המזונות, ניתן פסק דין לפיו המנוח ישלם למתנגדת, בגין מזונות בנם XXXX, סך של 1,500 ₪ לחודש.
51. ביום 2004.x.x התגרשה המתנגדת מבעלה הראשון.
52. לאורך השנים המנוח והמתנגדת התגוררו יחדיו לסירוגין וללא שניהלו משק בית משותף באופן רציף.

53. **בשנת 2006** הגישו המנוח והמתנגדת בקשה לאשרת הגירה לXXXX. בקשת המנוח התקבלה ואילו בקשת המתנגדת נדחתה. המתנגדת עמדה על כך כי המנוח יינשא לה על מנת שהיא תוכל לקבל אשרת הגירה לXXXX.
54. **ביום 2006.x.x** נישאו המנוח והמתנגדת כדמו"י. **ב- 2007** היגרו המנוח והמתנגדת לXXXX.
55. בXXXX שכרו המנוח והמתנגדת דירה משותפת במשך מספר שנים, אולם לא ניהלו חשבון בנק משותף.
56. לאחר מספר שנים, יחסי בני הזוג, המנוח והמתנגדת, עלו על שרטון והם החליטו לסיים את יחסייהם. לפיכך, **ביום 2013.x.x** התגרשו, ואף ניתן פסק דין לגירושיהם במדינת XXXX.
57. לאחר הגירושין, המתנגדת גירשה את המנוח מדירתם השכורה, והוא נאלץ להתגורר, בעל כורחו, ברכבו או להתארח אצל ידידים ומכרים.
58. החל **מחודש 04/15** התגורר המנוח בדיוור מוגן בעיר XXXX, עד לחזרתו **לישראל ב- 10/16**.
59. במהלך שהותו בדיוור מוגן בXXXX, התגלתה אצל המנוח מחלת הסרטן.
60. טרם חזרתו לישראל, עבר המנוח שני ניתוחים להסרת הגידולים הסרטניים. כאשר, בניתוח הראשון סעדה את המנוח בתו, XXXXX, אשר הגיעה מישראל על מנת לשהות עימו. בניתוח השני סעד אותו בנו XXXX, אשר הגיע מישראל על מנת לשהות עימו.
61. בעת שהמנוח עבר את הניתוחים, שניים במספר, המתנגדת כלל לא ידעה על מצבו הרפואי, לא ליוותה אותו בהליכים הרפואיים ואף לא הייתה עימו בקשר.
62. הדירה הראשונה נמכרה לאור היותה בקומה 4, ללא מעלית, והואיל ולא תאמה את צרכיו של המנוח. הדירה הנ"ל נמכרה באמצעות מיופה כוחו, בנו, XXXX, ובמקומה נרכשה הדירה השנייה, שהינה דירה נגישה יותר שהיתה מותאמת לצרכיו הרפואיים של המנוח.
63. במשך כל תקופת מחלתו של המנוח, שלושת ילדיו סעדו אותו ודאגו לשלם מכספם את עלות השבתו לישראל ואת הוצאותיו הרפואיות. אף לאחר פטירתו, שלושת ילדיו נשאו בהוצאות הקבורה ובסידורי הלוויה.
64. לאורך כל תקופת מחלתו של המנוח, המתנגדת לא סעדה את המנוח ואף לא ביקרה אותו בבית החולים. המתנגדת אף נעדרה מהלווייתו של המנוח.
65. לאור כל האמור לעיל, ומשהצדדים חתמו על הסכם גירושין אשר אושר בבית משפט בXXXX, יש לראות את הצדדים כגרושים, באופן שהמתנגדת אינה יכולה לרשת את המנוח.
66. בסיכומיו, הוסיף התובע כי לאור העדר התנגדות לצו קיום צוואת המנוח מיום 1995.x.x, הרי שיש לקיים צוואה זו, תוך שייקבע כי הוראות הצוואה יחולו על הדירה החלופית שרכש המנוח, הדירה השנייה, וזאת לאור זכות העקיבה ותחלוף נכסי הצוואה.
67. התובע האריך בסיכומיו לגבי זכות העקיבה באומרו כי "**פסק דינו של בית המשפט העליון שסומן 37/80 ומכונה הלכת באומן מהווה בסיס לקליטת תורת העקיבה בדין הירושה. תחילה דובר בזכות עקיבה לגבי הוראות יורש אחר יורש ולאחר מכן בפסיקה עוגנה זכות העקיבה בירושה רגילה. פסק דין באומן ואני אזכיר משנת 80 קבע בית המשפט העליון שבית המשפט מוסמך לתת צו עקיבה לגבי רכוש שפשט צורה ולבש צורה כל עוד "אפשר**

לזהות את הרכוש בעין ולעקוב אחריו בגלגוליו השונים" (ראו: פרוטוקול מיום 1.1.23 עמ' 31 שורות 22-27).

דיון והכרעה

68. המחלוקת העיקרית בין הצדדים היא האם המתנגדת זכאית לרשת את המנוח לאור הסטאטוס הרישומי של המנוח והמתנגדת בישראל כנשואים כדמו"י, או שאינה זכאית לרשת אותו בשל היותם גרושים, על פי פסק דין לגירושין שניתן בxxxxx.

69. בטרם שאדון לגופן של טענות הצדדים בשאלה שבמחלוקת, אקדיש פרק תמציתי, לשאלת תוקפה של צוואת המנוח, וזאת משום שההליך לקיום צוואה שהובא בפניי נותר פתוח, והן נוכח טענות התובע בסיכומיו, לגבי תוקפה, על אף שאלה נטענו לראשונה בסיכומים.

צוואת המנוח מיום x.x.1995

70. המנוח כאמור הותיר צוואה בעדים מיום x.x.1995 בצוואתו קבע המנוח הוראה אחת ויחידה, לגבי הדירה הראשונה, שזו תחולק בין יורשיו, שלושת ילדיו מנישואיו הראשונים, באופן הבא:

2. אני מצווה ונותן את כל זכויותי בדירה הנמצאת [REDACTED] חלקה [REDACTED] על-שם ילדי המפורטים להלן:

[REDACTED] - ת.ז. [REDACTED] הגרה כיום ברח' [REDACTED]

[REDACTED] - ת.ז. [REDACTED] הגר כיום [REDACTED] רח' [REDACTED]

[REDACTED] - ת.ז. [REDACTED] הגר כיום [REDACTED] רח' [REDACTED]

בחלקים שווים ביניהם.

3. אני מתנה כזה כתנאי מפורש, שכל עוד אני בחיים אהיה רשאי בכל עת ובכל זמן שארצה לשנות את צוואתי זו, להוסיף עליה או לגרוע ממנה כמה שלבי חסך או לבטלה כליל אבל כל זמן שלא אשנה את הצוואה הזאת או לא אבטלה היא תעמוד בתוקפה כתוקף כל שטרי הצוואות דנהיסין בארצא דישראל.

71. זאת הצוואה ומעבר להוראות אלה לא נכתב בה דבר.

72. התובע הגיש לרשם לענייני ירושה, שתי בקשות, האחת בקשה לקיום צוואה והשניה בקשה למתן צו ירושה. לבקשה למתן צו ירושה צירף את המכתב הבא:

מבלי לפגוע בזכויות

לכבוד

הרשם לענייני ירושה

מחוז ת"א

א, ב, ג, ד;

הנדון: [REDACTED] ז"ל

לשם הבהרת הבקשה אבקש לפרט כדלקמן:

1. המנוח הותיר צוואה אולם היא חסרת משמעות מאחר ובחיי נמכר הנכס המפורט בה, ונרכש נכס אחר.
2. לכל מידע נוסף ניתן לפנות למשרד הח"מ.

73. כהמשך למכתב זה, לא העלה התובע, במהלך ההליך כולו, עתירות לקיום הצוואה. כל ההליך התנהל במסגרת התנגדותה של המתנגדת לבקשה לצו ירושה, שהגיש כאמור התובע, שם ביקש לחלק את עזבונו של המנוח, על פי חוק הירושה, ל-4 ילדיו.
74. בתגובתו של התובע להתנגדות, לא העלה ואף לא טענה אחת, שקיימת בקשה לצו קיום צוואה, ושהוא עותר לקיים הליך בבקשה זו.
75. הפעם הראשונה בה הזכיר התובע את ענין הצוואה היה בסוף תצהירו, שם ביקש, בסעיף 36, להפנות את תשומת ליבו של בית המשפט לצוואת המנוח, במסגרתה ציווה המנוח את דירתו לשלושת ילדיו, וזאת על אף שבנם המשותף של המנוח והמתנגדת נולד חודש אחד בלבד טרם חתימתו על צוואתו. לבחירתו של התובע לחתום על צוואה המדירה את המתנגדת ואת הבן שעתיד להיוולד מרכושו, טוען התובע, יש משמעות והיא ברורה – המנוח לא רצה שלמתנגדת ובנה יהיה חלק בעזבונו.
76. בתום התצהיר, בסעיף 38 עותר התובע "כי תמומש ללא דיחוי הצוואה מיום x.x.1995 שהוריש לנו אבינו ובכלל זה כל הכספים והמיטלטלין שהותיר אחריו אבי המנוח".
77. כל טענות התובע לקיום צוואה, בשל זכות העקיבה, כמפורט מעלה, נטענו לראשונה בסיכומיו, ורק מטעם זה לבדו יש לדחותם, שהרי מהווים הם הרחבת חזית.
78. אולם לא רק, המכתב שצירף התובע לבקשתו מסביר מדוע לא עתר לקיום הצוואה, לא ניהל הליך לקיום צוואה, שהרי הוא אינו רואה אותה כצוואה תקפה.
79. לשיטתו של התובע, צוואת המנוח חסרת משמעות, מאחר ובחיי של המנוח, הנכס נשוא הצוואה – הדירה הראשונה – נמכרה, ונרכש נכס אחר – הדירה השניה.
80. משכך, איני רואה צורך לדון בטענות התובע לענין זכות העקיבה, שהרי גם אם היה בהן ממש, לא רק שהן סותרות טענות אחרות של התובע, הן אף נטענו מאוחר מידי.
81. לאור האמור, הצוואה מיום x.x.1995 איננה תקפה.

המתנגדת לא הרימה את הנטל המוכיח כי מדובר בהסכם פיקטיבי

82. כעת נותר לדון בשאלה המרכזית בהליך זה, ולשם כך אדון ראשית בטענת המתנגדת לפיה הסכם הגירושין עליו חתמו, היא והמנוח בxxxx, הינו הסכם פיקטיבי.

83. לאחר בחינת הראיות הגעתי לכלל מסקנה כי עסקינן בהסכם שהוא חוזה לכל דבר ועניין, גם אם לטענת המתנגדת מדובר בהסכם פיקטיבי.
84. בית המשפט לא התרשם כי מדובר בהסכם פיקטיבי, כי אם בהסכם ששיקף את רצון הצדדים, הסכם שעל פיו נהגו הצדדים גם לאחר חתימתו, וכי לא היו בטענות המתנגדת כאילו ההסכם נחתם על מנת לקדם את המטרה – הכנסת המנוח למסגרת טיפולים באופן מייד, בכדי לתמוך בטענה כי מדובר בהסכם פיקטיבי כפי שיפורט להלן.
85. יתר על כן, גם אם היה מתרשם בית המשפט כי מדובר בהסכם פיקטיבי, לא יכול היה לאשרו ככזה, כשם שיובהר בהמשך.

בניגוד לטענות המתנגדת מדובר בהסכם מפורט אשר ניתן לו תוקף של פס"ד

86. ביום x.x.2013 ניתן פסק דין לגירושין ע"י כב' השופטת פיליס סמבוקו בבית המשפט העליון בxxxxx – להלן: "פסק דין לגירושין" (נספח 1 לתרגומים עם אימות נוטריוני שהוגשו לתיק ביום 26.12.2022) להסכם הגירושין עליו חתומים הצדדים - להלן: "הסכם הגירושין" (ראה נספח 3 לתרגומים נוטריונים שהוגשו לתיק ביום 26.12.22).
87. הסכם הגירושין עליו חתמו הצדדים מפורט וחולש על כלל ההיבטים שנהוג לכלול בהסכמי גירושין.
88. להלן יובאו חלק מהוראות הסכם הגירושין עליו חתמו המנוח והמתנגדת:

- סעיף ב' למבוא: "ברצון הצדדים כי הסכם זה, הנעשה לאחר דיונים ראויים ומעמיקים, יהווה הסכם פירוד ביניהם"
- סעיף 3 להסכם הגירושין, תחת פרק "פירוד": "אף צד להסכם זה, בכל עת לאחר מועד הסכם זה, לא ייזום כל הליך נגד הצד האחר להשבת זכויות הנישואים של הצדדים להסכם זה, אולם הצדדים להסכם זה יהיו רשאים להגיש כל תביעות לאכיפת הוראות הסכם זה או כל תביעה בנוגע לנדון."
- סעיף 2 להסכם הגירושין, תחת פרק "מיטלטלין": "למעט כאמור בסעיף זה, הבעל מאשר כי אין לו כל זכויות או בעלות בכל חשבונות בנק או ניירות ערך אשר רשומים כיום על שם האשה, והאשה מאשרת כי אין לה כל זכויות או בעלות בכל חשבונות בנק או ניירות ערך הרשומים כיום על שם הבעל."
- סעיף 1 להסכם הגירושין, תחת הפרק "פסק דין לגירושין או לפירוד ימשיכו לחול וישולבו בזה": "אם מי מהצדדים להסכם זה ישיג לטובתו החלטה, פסק דין או צו פירוד או גירושין מהצד האחר בכל מדינה, ארץ או סמכות שיפוט, כל אחד מן הצדדים להסכם זה מסכים בזה כי הסכם זה וכל תנאיו לא יושפעו או ייפגעו מכל פירוד או גירושין כאמור, וכי דבר בהחלטה, פסק דין או צו כאמור יתקן או ישנה כל אירועים כאמור. כמו כן, מוסכם כי הסכם זה ישולב במלואו או על דרך הפניה בכל פסק דין, צו או החלטה המעניקים גירושין למי מהצדדים נגד הצד האחר. עם זאת חרף שילוב כאמור, הסכם זה לא ימוזג אל החלטה, אלא ימשיך לחול ויחייב את הצדדים בכל עת."
- סעיף 1 להסכם הגירושין, תחת הפרק "פטורים וויתורים": "כל צד להסכם זה פוטר ומוותר על כל זכויות שעשויות להיות לו/ה כעת או שיהיו לו/ה בעתיד על פי דיני כל

סמכות שיפוט, כיום או בעתיד (א) להשתתף בעזבון הצד האחר בעת מותו של הצד האחר ו-(ב) לפעול כמבצע צוואה או מנהל עזבון בעזבונו של הצד האחר. דבר בהסכם זה לא נועד להיות ולא יהווה ויתור של כל צד על כל הוראות צוואה מרצון שנעשו לטובתו על ידי הצד האחר או לגבי כל טענה הפרת הסכם זה."

- סעיף 1 להסכם הגירושין, תחת הפרק "הוראות כלליות": "כל שינוי, ביטול או תיקון בהסכם זה לא יהא מחייב אלא אם יעשה בכתב ויחתם על ידי הצדדים לו".
- 89. משהסכם הגירושין מפורט וחולש על מירב העניינים הנובעים מגירושי צדדים, הנטל להוכיח כי מדובר בהסכם פיקטיבי אף גבוה יותר.
- 90. גם פסק הדין, בפני עצמו, מפורט ומוסבר. להלן יובאו חלק מהסעיפים בו:
 - "הנני מורה ופוסקת כי הנישואים בין xxx, התובעת ובין xxx, הנתבע, מותרים בזה משום שהיחסים בין התובעת לבין הנתבע עלו על שרטון באופן בלי ניתן לתיקון לתקופה בת ששה חודשים לפחות....."
 - הנני מורה ופוסקת כי לתובעת תהיה משמורת על הילד הקטין של הצדדים..."
 - הנני מורה ופוסקת כי לנתבע תהיינה זכויות ביקור סבירות בנוגע לקטין...."
 - הנני מורה ופוסקת כי הנתבע ישלם לתובעת, כמוזנות ילדם של הצדדים..."
 - הנני מורה ופוסקת כי הנתבעת רשאית לחזור ולהשתמש בשם משפחתה הקודם, xxx..."
- 91. משהסכם כלשהו, במקרה שלנו הסכם גירושין, לא רק נחתם בין שני צדדים, ביניהם, בחדרי חדרים, כי אם אף אושר על ידי בית משפט, הנטל להוכיח כי מדובר בהסכם פיקטיבי, כבד עוד יותר.
- 92. לענין זה יפים דבריו של כבוד השופט גייפמן בתמ"ש (ת"א) 13461/96 אמ"ד אלטשולר נ' אהובה אלטשולר (פורסם בנבו 8.12.2002): "...מדיניות שיפוטית זו של בית-המשפט למשפחה עשויה להביא להטלת נטל ראייה כבד יותר על בן-הזוג התובע ביטול הסכם גירושין בטענה של פיקטיביות. יש להשוות את הדרישה הראייתית הנדרשת במשפטים אלה לדרישה הראייתית הנדרשת במשפטי מירמה והונאה בהליכים אזרחיים, שהרי השימוש בבית-המשפט ובבית-הדין כדי לאשר הסכמים למראית עין ולבצע גירושין פיקטיביים הוא גם בגדר סוג של הונאה כלפי בית-המשפט...." (ההדגשות הוספו).
- 93. מטענות המתנגדת בסעיף 28 לתצהירה ניתן להבין כי היא סבורה שמדובר בפס"ד שאינו מפורט כלל וכלל ויש בכך לתמוך בטענתה כי מדובר בהסכם פיקטיבי. לטענת המתנגדת פרט למזונות מינימאליים של \$25 בלבד, שאף לא שולמו לה, אין בהסכם שום דבר נוסף. ראשית, לא הובאה כל הוכחה בתמיכה לטענה זו. שנית, לא נטענה שום טענה האם המתנגדת גבתה סכום זה, או לאו, כך שלא ניתן ליתן משקל לטענה זו.
- 94. טענות המתנגדת שלו היה מדובר בגירושים אמיתיים היה מגיע לה מזונות אשה וגם כתובה וגם הבית היה מתחלק חצי חצי, לא הוכחו, ולא נתמכו בראיות והן אינן עולות בקנה אחד עם פסק הדין, שמאשר את הסכם הגירושין, שכאמור מפורט מאוד.

טענות המתנגדת בקשר לאופן חתימת הצדדים על ההסכם ואופן אישורו לא הוכחו ואף**נמצאו לא נכונות**

95. בחקירתה טענה המתנגדת כי כל הטיפול בפסק הדין לגירושין נעשה על ידי יועץ משפטי ולמעט פגישה אחת עמו, במסגרתה חתמו על מסמכים, לא נעשה דבר מצידה וגם לא מצידו של המנוח (ראו: פרוטוקול מיום 29.12.22 עמ' 38 שו13-23).
96. תשובתה זו **אינה** מתיישבת עם הראיות כפי שהוצגו וצורפו בהליכים שבכותרת, נוכח העובדה שהסכם הגירושין, **נחתם על ידי הצדדים בפני נוטריונית ציבורית במדינת ... מחוז ... , הגב' מרינה זלאטקיס – כך רשום בהסכם הגירושין.**
97. יתר על כן, המתנגדת לא צירפה את עדותו של היועץ המשפטי שלטענתה טיפל בהסכם הגירושין, וגם בהימנעות זה יש בכדי לפגוע באמינות הטענה.
98. לשאלת בית המשפט אם הבקשה לגירושין הייתה בהסכמה או שהיא זו שתבעה את הגירושין השיבה המתנגדת כך: **"שהיתה בהסכמה כי רציתי לעזור לו להקל לו את החיים כל הזמן רציתי לעזור לו הוא היה מסכן"** (ראו: פרוטוקול מיום 29.12.22, עמ' 38 שו' 28-30), בעוד שעל פי פסק הדין לגירושין המתנגדת היתה **"התובעת"** ואילו המנוח היה **"הנתבע"**.
99. גם לשאלת בית המשפט מי היה בבית המשפט כשניתן פסק הדין השיבה המתנגדת: **"שלא היה בית משפט לא היה דיון. לא היה שום דבר. קיבלנו תשובה בדואר"** (ראו: פרוטוקול דיון מיום 29.12.22 עמ' 38, שורות 31-30). גם תשובה זו מנוגדת לראיות שצורפו. עיון בפסק הדין לגירושין מעלה כי הן המנוח והן המתנגדת **התייצבו לדיון** וכי פסק הדין ניתן במעמד.

טענת המתנגדת כאילו הסכם הגירושין זירז את כניסת המנוח למסגרת הטיפולית לא**הוכחה**

100. בעדותה טענה המתנגדת כי המרכז הרפואי קיבל אנשים עריריים ולכן היה עליהם לחתום על הסכם פירוד ובכך לזרז את כניסתו של המנוח למרכז הרפואי (ראו: פרוטוקול מיום 29.12.22 עמ' 37 שורות 10-6). אין כל תימוכין לטענה זו. המתנגדת נשאלה ע"י ביהמ"ש באשר לדרישות המרכז הרפואי לקבלת המנוח וכך השיבה:
- "ת. לשאלת בית המשפט אם יש לי מסמך שמוכיח שזו הייתה הדרישה אני משיבה שהמכר שלו (של המנוח) היה כבר במוסד והמכר אמר לו שרק ערירים יכולים להתקבל למוסד.**
- לשאלת בית המשפט אם זו הדרך היחידה לפי דברי המכר, שיאפשר הקדמת הכנסתו של המנוח למרכז הטיפול, השיבה המתנגדת שהמכר אמר ששם מקום טוב ותנאים טובים ולא נותנים שם לשתות...."** כן, כדי לעזור לxxx שהוא ישתה את התרופות שלו בזמן".
101. נהיר כי אין באמור בכדי לתמוך בטענה כאילו היה על הצדדים להיפרד על מנת לקדם את כניסת המנוח למסגרת הטיפול.
102. לשאלת בית המשפט מי זה המכר, השיבה המתנגדת **"הוא כבר נפטר, זה היה חבר שלו בבית אבות. הוא היה חייט"**.

(ראו: פרוטוקול מיום 29.12.22, עמ' 37, שורות 16-22)

103. יתר על כן, המסמך שתרגומו צורף כנספח 2, להודעה שהוגשה ע"י התובע ביום 26.12.22, הנושא כותרת "אישור דיוור מוגן", מעיד כי המנוח נכנס למסגרת הטיפולית ב- x.x.2015 ושהה בו עד ליום x.x.2016. הסכם הגירושין כאמור נחתם על ידי הצדדים ב- x.x.2013, קרי מעל שנתיים קודם לכניסת המנוח למסגרת הטיפולית. במצב דברים זה לא ניתן לקבל את טענת המתנגדת כי הסכם הגירושין זירז את כניסתו של המנוח למסגרת הטיפולית.

104. מאחר ומנספח 2 ניתן ללמוד רק על זמן שהיית המנוח במסגרת הטיפולית, נשאלה המתנגדת במפורש האם המנוח שהה רק במסגרת זו, או שיכול להיות ששהה במסגרת אחרת לפני אפריל 2015, וזו השיבה כדלהלן:

"לשאלת בית המשפט באיזה שנה xxx נכנס לבית אבות בפעם הראשונה, אני משיבה ש2015, לפני זה לא. הוא היה רק בבית אבות אחד הוא היה מבסוט מאוד". (ראו: פרוטוקול מיום 29.12.22 עמ' 42 שורות 23-24)

טענת המתנגדת כי הצדדים המשיכו לחיות יחד xxxxx, לאחר הסכם הגירושין, לא הוכחה

105. עוד על מנת להוכיח את הטענה כי מדובר בהסכם פיקטיבי טענה המתנגדת כי הצדדים המשיכו להתגורר יחד גם לאחר הסכם הגירושין, ועד 4/2015 גרו ביחד באותה הדירה. אולם גם לטענה זו לא הובאה כל הוכחה. נהפוך הוא, כידוע למנוח ולמתנגדת בן משותף, שעל פי עדות המתנגדת התגורר עימם באותם השנים. אף על פי כן המתנגדת נמנעה מלהביא אותו לעדות לצורך הוכחת טענת מגורים משותפים לאחר מתן פסק דין לגירושין.

106. תשובת המתנגדת לשאלת ב"כ התובע באשר ליחסים עם בנם המשותף של הצדדים והעדר הבאתו לעדות הייתה תמוהה ביותר, כדלהלן:

"ש. איך היחסים שלך עם הבן שלך?

ת. מה זה קשור? מצויין, זה בן שלי. אבא הם ראו פעם בחודשיים, לא ראו, התקשרו, אצלנו כל הזמן מתקשרים. הם גדלו פה כאילו אחרים.

ש. האם את ביקשת xxxxx להעיד פה ולספר כי הוא היה שם כל הזמן הוא יכול היה לספר...

ת. לשאלת בית המשפט מדוע לא הזמנתי את xxxxx להעיד בקשר לחיים המשותפים עם אבא שלו אני משיבה שאף אחד לא ביקש. אף אחד לא אמר שום דבר מאיפה לי לדעת מה צריך להביא.

לשאלת בית המשפט משנת 2013 – 2015 איפה הוא (הבן xxxxx) גר, אני משיבה שאיתי. לשאלה אם הבן שלי יכול היה להעיד על זה אני משיבה שכן ואני יכולה להתקשר אליו. לשאלה למה לא הבאתי אותו לפה אני משיבה, הם אמרו שהם מסתדרים הם ארבעתם יסדרו הכל, ארבעת הילדים הבנים יחד עם xxxxx יחד עם הבת אמרו לא לדאוג הם יעשו הכל שווה בשווה בין ארבעת הילדים" (ראו: פרוטוקול מיום 29.12.22 עמ' 42 שורות 15-29).

107. בהקשר זה ראוי לציין כי, " כלל נקוט בידי בתי המשפט מימים יממה, שמעמידים בעל דין בחזקתו, שלא ימנע מבית המשפט ראייה, שהיא לטובתו, ואם נמנע מהבאת ראייה רלבנטית שהיא בהישג ידו, ואין לכך הסבר סביר, ניתן להסיק, שאילו הובאה הראייה,

- היתה פועלת כנגדו. כלל זה מקובל ומושרש הן במשפטים פליליים, וככל שהראייה יותר משמעותית, כן רשאי בית המשפט להסיק מאי הצגתה מסקנות מכריעות יותר וקיצוניות יותר נגד מי שנמנע מהצגתה" (ראו: ע"א 548/78 שרון נ' לוי, פד"י לה (1) 736,760).**
108. המתנגדת הביאה תמונות ממועדים שונים בהם נראים היא והמנוח מצולמים יחד, ואף סרטון מיום הולדתו של המנוח, שם בירכה אותו והצדדים חגגו עם בני משפחה/חברים יחדיו, לאחר חתימתם על הסכם הגירושין, על מנת לתמוך בטענה כי הצדדים המשיכו לחיות יחד גם לאחר חתימתם על הסכם הגירושין.
109. אולם, מדובר בשתי תמונות בלבד, מהתאריכים 2016 ובסרטון מיום הולדתו של המנוח, ממנו עולה כי המנוח והמתנגדת לא ישבו אחד ליד השני, לא שוחחו ביניהם, לא גילו יחסי חיבה, ואף לדברי הברכה של המתנגדת לא נראתה תגובה מיוחדת של המנוח.
110. בית משפט לא שוכנע כי בשתי תמונות וסרטון יום הולדת בו חגגו למנוח יום הולדתו, חברים רבים נוספים, יש בכדי להוכיח כי המנוח והמתנגדת המשיכו לחיות יחדיו, כזוג נשוי, ולאורך מספר שנים, על אף שחתמו על הסכם גירושין. נהפוך הוא, היה מצופה כי יהיו בידי המתנגדת הוכחות לרוב, לשם תמיכה בטענה כי חרף חלוף שנתיים מיום חתימתם על הסכם הגירושין, הצדדים המשיכו לחיות יחדיו, כזוג נשוי.
111. ראיות אלה יש בהן כדי להעיד כי נשמר קשר בין המנוח למתנגדת, גם לאחר גירושיו הצדדים, אולם אין בהן כדי לתמוך בטענה כי הצדדים המשיכו לחיות יחד, כאילו הסכם הגירושין לא נחתם וכאילו מדובר היה בהסכם פיקטיבי.
112. אולם מעבר לכך, המתנגדת נשאלה בענין המגורים המשותפים, באותה הדירה, ולא הצליחה לענות בבירור לענין זה:
- ש. אני חוזרת להסכם מיום x.x.2013, כשחתמתם על ההסכם, באצא 2013, אתם גרתם ביחד?**
- ת. כן.**
- ש. באיזו כתובת?**
- ת. xxxxx xxx. שדרה x. באצא xxxxx.**
- ש. ממתי גרתם שם?**
- ת. אני הייתי גרה שם התחלנו ביחד ועכשיו רק אני גרה שם עד עכשיו, בערך 15 שנים. אני לא זוכרת באיזו שנה. 2007 אני חושבת. עד 2013, התבלבלתי, עד 2013 בכתובת הזו גרנו אני חושבת מ2010 או 2011.**
- ש. תסבירי לי אם כך למה בהסכם הכתובת שלך היא רחוב xx, לך יש כתובת אחרת.**
- ת. זו היה הכתובת של בן דוד שלי. לשאלת בית המשפט למה נתתי כתובת של בן דוד שלי אני משיבה שכדי לעשות את הגירושין לא היינו צריכים לגור באותה דירה" (ראו: פרוטוקול דיון מיום 29.12.22 עמ' 37 שורות 33-23).**
113. בהמשך נשאלה המתנגדת באשר למקום מגוריה אחרי שהיא נפרדה מהמנוח, טרם חזרתו לישראל, והיא השיבה כך: **"באותו מקום שגרתי ואני ממשיכה לגור ב xx"** (ראו: פרוטוקול דיון מיום 29.12.22, עמ' 41 שורות 1-2).

המסגרת הנורמטיבית לענין הסכם פיקטיבי

114. [סעיף 13 לחוק החוזים](#) (חלק כללי) תשל"ג-1973 (להלן: "חוק החוזים"), קובע כדלקמן: "חווה שנכרת למראית עין בטל.."
115. הטוען לחווה פיקטיבי עליו הראיה, קרי הנטל מוטל על המתנגדת (ראה בהקשר זה [ע"א 6295/95](#) סוליקה בוחסירה נ' רות בוחסירה, פ"ד נ(1) 259).
116. בית המשפט העליון דן בעניין הסכם פיקטיבי במסגרת הליך [ע"א 3725/08](#) ניסים חזן נ' אריק חזק (פורסם בנבו 3.02.2011) ושם נקבע כך:
- "מה טיבו של חווה למראית עין? חווה למראית עין הינו חווה שקיימת לגבינו אי התאמה מכוונת בין הצהרות הרצון של הצדדים לעסקה, לבין רצונם וכוונותיהם האמיתיות. בעוד שכלפי חוץ, מסכימים הצדדים על הסדר משפטי מסוים שיחול ביניהם, כוונתם האמיתית היא שונה, וקיים פער בין המצג החיצוני המשקף את רצונם, לבין כוונתם האמיתית הכמוסה. פער זה נועד להשיג תכלית מסוימת. היסוד העיקרי בחווה למראית עין הוא אפוא, "קיומה של הסכמה סמויה בין הצדדים, אשר באה במקום ההסכמה הגלויה, שהיא אך למראית עין"..." הנטל להוכיח כי נכרת חווה למראית עין, וכי כוונתם המוצהרת של הצדדים בהשתקפותה בחווה אינה משקפת את כוונתם האמיתית, מוטל על שכמו של הטוען טענה זו" (ההדגשות הוספו).
117. באשר לרמת ההוכחה קבע בית המשפט העליון בפסק הדין הנ"ל כי:
- "אשר לרמת ההוכחה הנדרשת לביסוס טענת חווה למראית עין יש להוסיף, כי בעל דין המייחס לצד שכנגד עריכת חווה פיקטיבי מעלה כנגדו טענה קשה, העשויה להגיע אף כדי ייחוס מרמה או מצג כוזב. ככלל, טענות מסוג זה, שנילווה להן, על פי רוב סממן של חוסר ניקיון כפיים, טענות בשל טיבן רמת הוכחה נכבדה לצורך ביסוסן. ייחוס לאדם התנהגות שיש בה חוסר ניקיון כפיים, מרמה או כזב, מחייב ראיות בעלות משקל ואמינות. כשם שלא בנקל יוכיח בעל דין טענות בדבר תרמית, המחייבות ביסוס ברמת הוכחה גבוהה במיוחד, כך גם טענות בדבר פיקטיביות של עסקה, המשיקות לטענת מרמה, מצריכות רמת הוכחה התואמת במשקלה לרצינותה ולחומרתה של הטענה הנטענת" (ההדגשות הוספו).
118. במקרה דנן אין מדובר בטענה של צד אחד לחווה פיקטיבי כנגד הצד השני, כי אם בטענת המתנגדת, בשמה ואף בשם המנוח, כאשר הוא אינו עוד איתנו, כאילו הצדדים שניהם חתמו על הסכם פיקטיבי, על מנת להשיג הישגים אחרים – קדימות בכניסה של המנוח למסגרת טיפולית, ורק על מנת לקדם מטרה זו, עתרו לגירושיהם.
119. על בעל דין הטוען בהליך אחד טענה עובדתית הסותרת חזיתית את טענתו בהליך אחר כתב בית המשפט העליון בע"א [3561/13](#) מאיר שרגאי נ' פקיד שומה תל אביב 1 (פורסם בנבו 23.10.2017) את הדברים הבאים: "הכלל של השתק שיפוטי נועד להתמודד עם מצבים, בהם בעל דין מעלה טענות סותרות בהליכים שונים. על-פי כלל זה, בעל דין הטוען טענה מסוימת מושתק – במצבים מסוימים – מלטעון טענה הפוכה בהליך אחר. זאת, בין אם מופנות הטענות כנגד אותו בעל דין, ובין אם מופנות הטענות כנגד בעלי דין אחרים (ראו: [רע"א 4224/04](#) בית ששון בע"מ נ' שיכון עובדים והשקעות בע"מ, פ"ד נט(6) 625, 633 (2005) (להלן: עניין בית ששון); [ע"א 6181/05](#) שמואל וינוקור נ' ממונה מס ערך מוסף עכו [פורסם בנבו] (28.8.2012) (להלן: עניין וינוקור)). תכלית הכלל של

- השתק שיפוטי היא 'למנוע פגיעה בטוהר ההליך השיפוטי ובאמון הציבור במערכת המשפט וכן להניא מפני ניצולם לרעה של בתי המשפט... הדגש בהשתק השיפוטי הינו על היחס בין בעל הדין לבין בית המשפט' (עניין בן ששון, בעמ' 633). לתכלית זו שני היבטים: בהיבט המוסרי, הנגזר מעיקרון תום הלב, מבקש הכלל למנוע ניצול לרעה של בתי המשפט; בהיבט המעשי, נועד הכלל כדי למנוע קבלת החלטות סותרות בידי טריבונלים שונים (ראו: עניין וינוקור, בפסקה 10) " (שם, בפסקה 24).
120. ראה בהקשר זה גם [ע"א 513/89](#) אינטרלנגר נ' גיא סוכנויות פ"ד מח (4) 133:
- "בעל דין שטען טענה בהליך אחד וטענתו התקבלה, מושתק מלהתכחש לטענתו גם בהליך נגד יריב אחר... ולטעון טענה הפוכה."
121. בית משפט זה אינו מוכן ליתן יד להתנהלות שכזו, בין היתר, משום שזהו פתח להתנהלות המנוגדת לתקנת הציבור. אולם מעבר לכך, על בעל דין לשאת באחריות למעשיו. ככל שהמתנגדת והמנוח חתמו על הסכם פיקטיבי, שסייע להם, כך לדברי המתנגדת, בקידום עניינים פרטיים שלהם, עליהם לקחת בחשבון כי למעשיהם יש תוצאה, גם אם במקרה אחר, התוצאה אינה לרוחם.
122. לא יעלה על הדעת כי בעלי דין יצפו מבית המשפט שזה יבטל הסכמים בטענה כי אלה הסכמים פיקטיביים, לאחר שכבר "זכו" להטבות כאלה או אחרות, בזכות אותו הסכם, או נהנו מיתרונות כאלה או אחרים מתוקף אותו ההסכם.
123. לענין זה, יפים דבריו של כבי' השופט סילמן [בתמ"ש 1681-10-10](#) פלוני נ' אלמונית (פורסם בנבו 27.4.11) שקבע כדלקמן: "לא יעלה על הדעת כי בעל דין ינהג בבית המשפט כ"מתג" אשר לרצונו ייתן תוקף להסכם, ולרצונו יבטלו. לא יעלה על הדעת כי בעל דין יעשה שימוש בבית המשפט לנוחותו, על מנת לפגוע בזכויות צד ג'... אכן גם שיקולי מדיניות משפטית ושיפוטית מצדיקים הקמת גדר מניעות בפני תביעות כגון דא".
124. ובמקרה דנן, אף יותר מכך. קבלת בית משפט זה את הטענה כי מדובר בהסכם פיקטיבי הינה כמו בקשה לביטולו של ההסכם ומשכך למעשה בקשה לביטול פסק דין של בית משפט באXXX. בית משפט זה לא יגרר לטענה בדבר הסכם פיקטיבי, שלא נטענה בבית משפט שנתן אותו ובכלל אין בסמכותו של בית משפט בישראל, בוודאי לא במסגרת תביעה זו, לבטל פסק דין של בית משפט ב....
125. עוד טען התובע, לאותו ענין, כי מעילה בת עוולה לא תצמח זכות תביעה. דהיינו שאין להכשיר את מעשיה של המתנגדת אשר הונתה את הרשויות באXXX. וכמענה לטענות המתנגדת כי מדובר בהסכם פיקטיבי, הוסיף כי לא ניתן לפסול חוזה הנטען כפיקטיבי שכן הוא פסול מעיקרו על פי הוראות [חוק התוזים](#) - סעיף 24 לתשובה להתנגדות: "... אין בכך בכדי לפסול את הגירושין עצמם אשר הינם תולדה של הכרעה שיפוטית חלוטה". מבלי להרחיב בענין זה, שהרי נימוקים לדחיית הטענה להסכם פיקטיבי פורטו בהרחבה מעלה, יצוין רק כי הפסיקה בישראל בהחלט תומכת בטענות אלה של התובע.
126. מכל המפורט לעיל עולה כי המתנגדת לא הרימה את נטל ההוכחה כי מדובר בהסכם פיקטיבי, ובית משפט קובע כי הסכם הגירושין הינו הסכם מחייב לכל דבר וענין.

המתנגדת בראי חוק הירושה לאור הסכם גירושין שקיבל תוקף של פס"ד

127. כעת אדון בשאלה העומדת להכרעה, האם ניתן לראות את המתנגדת, כאישתו של המנוח, בעת לכתו לבית עולמו, לצורך ירושת עזבונו כהוראת [סעיף 10 לחוק הירושה](#).

המסגרת הנורמטיבית – סעיפי 10 ו-11 לחוק הירושה

128. [סעיף 10 לחוק הירושה](#), תשכ"ה-1965 (להלן: "חוק הירושה") קובע מי היורשים על פי הדין [וסעיף 11 לחוק הירושה](#) – קובע זכותו של בן הזוג היורש מהיקף העיזבון.
129. בפסיקה קיימות 2 גישות:

א. הגישה הפורמלית – כל עוד לא סודר הגט יש לראות בצדדים כבני זוג נשואים לפי [חוק הירושה](#).

ב. הגישה המהותית – יש לבחון את מערכת היחסים בפועל כבני זוג. בהתאם לגישה זו, כאשר הנישואין ריקים מתוכן של זוגיות, או כאשר צדדים חיים בפירוד שנים ארוכות, ניתן להפקיע את זכות הירושה של בן הזוג הרשום אף אם לא התגרשו.
130. בהקשר האמור, ראה פסק הדין שניתן ע"י בית המשפט העליון בע"א [247/97](#) סבג נ' סבג, פ"ד נג (4) (להלן: "פרשת סבג"). שם דן בית המשפט העליון בשאלה דומה וזאת על רקע העובדה שמי שטען להיותו בן זוגה של המנוחה, קיבל, טרם לכתה לבית עולמה, היתר נישואין לשאת אישה אחרת, לאור סירובה של המנוחה לקבלת הגט. פסק דין זה נקט בגישה המהותית.

131. [בבע"מ 9607/03](#) פלוגי נ' פלוגי, פ"ד סא(3) 726, שניתן על ידי הנשיא בדימוס כבוד השופט אהרון ברק, נקבע באופן מפורש וברור, בסעיף 15, כי בפסק דין סבג ננקטה גישה פרשנית מהותית למונח בן זוג.

132. גם כב' השופט נמרוד פלקס ב**תמ"ש 57918-06-15** פ.ח.פ. נ' פ.ד. (פורסם בנבו 18.02.2016) קבע כי יש לנקוט בגישה המהותית כדלקמן:

"לטעמי יש לקרוא את דברי בית המשפט בעניין סבג על רקע ההלכה שנקבעה בעניין ביהם. משמעות הדברים היא, כי על בית המשפט הדן בסוגיית הירושה לבחון, על סמך הראיות שהובאו בפניו, האם היה בית הדין הרבני מחייב בגט, לו נדון העניין בפניו עובר לפטירת המוריש. כפי שיובהר להלן בנסיבות דנו, לו היה נדון העניין בפני בית הדין הרבני בעת הרלבנטית, היה זה מחייב את המשיב במתן גט למנוחה. למצער מכח עקרון ההדדיות החל בדין האזרחי, יש לראות את המשיב כמחויב במתן גט, לצרכי דיני הירושה, ועל כך ארחיב בהמשך. המשיב נטש כאמור את המנוחה וקיים חיי זוגיות עם אחרת, ממנה אף נולדו לו שני ילדים, עוד בחיי המנוחה. מצב דברים זה מקים עילה לחיוב ואף כפיית המשיב למתן גט, אילו היה נדון העניין בפני בית הדין הרבני, בחיי המנוחה" (ההדגשות הוספו).

133. [בתע \(ק"ש\) 52510-05-21](#) פלוגי נ' פלוגי ואח' (פורסם בנבו 29.8.2022) קובע כבוד השופט רן ארנון כי גם אם הייתה התובעת עדיין נשואה למנוח, הגם שמדובר בנישואין ריקים מכל תוכן, היה ספק לא מבוטל בדבר האפשרות כי תזכה בעיזבונו של המנוח כירושת ומפנה לפסק דינו של כבוד השופט זגורי אשר קבע כי "נישואין על הנייר" ריקים מתוכן של זוגיות או התנהלות של הצדדים בפרידה ארוכת שנים צריכה להפקיע

זכות הירושה של "בן הזוג" הרשום ככזה, גם אם הצדדים לא התגרשו. (ראו: **בתמ"ש**

34273-05-15 ג.מ.ז. ד"ל נ' ד.א (פורסם נבו 03.05.2017)).

134. על אף שכבוד השופט זגורי בפסק דינו זה שוכנע כי במקרה שנידון לפניו יש לנקוט בפרשנות הפורמלית ולא במהותית, הוא קבע כי **"כמובן שבהקשרים אחרים, תיתכן מסקנה אחרת"**.

135. בקביעה המפורשת של כבוד השופט ברק, לפרשת סבג, המקבלת את הגישה הפרשנית המהותית **לסעיף 11 לחוק הירושה**, וחרף פסקי הדין הנוקטים בגישה הפורמאלית, סבור בית משפט זה כי ניתן לאמץ את הגישה המהותית במקרים המתאימים לכך, כפי שאומצה על ידי בית המשפט העליון, וזה בהחלט אחד מהמקרים המתאימים לכך.

136. בית משפט בחן את פסקי הדין, אשר מצדדים בגישה הפורמאלית, אשר הפנתה אליהם המתנגדת בסיכומיה, אולם אין הם דומים למקרה דנן. יתר על כן, חלקם, חרף שאימצו בסופו של יום, את הגישה הפורמאלית, לא ראו עצמם כפטורים מדיון ענייני בבחינת טיב ומהות הנישואין וכי ההכרעה ניתנה, בין היתר, מהבחינה המהותית של קשר הנישואין.

137. כך למשל בפסק דינו של ביהמ"ש העליון **בבע"מ 4532/20** פלוני נ' פלוני, [פורסם בנבו] אליו מפנה המתנגדת בסיכומיה. פסק דין זה דן במקרה קיצוני בו הצדדים התחתנו בשנת 1954 כאשר בשנת 1969 האיש הגיש תביעת גירושין בבית הדין הרבני, תביעה שלא הושלמה, והצדדים המשיכו לגור יחד עד למותה של האישה בשנת 2017 למעט תקופה קצרה, בשנת 2001 בה התחתן לאור ההיתר שניתן מבית הדין הרבני והתגרש לאחר שלושה חודשים. נסיבות המקרה בפסק הדין אינן מתאימות למקרה שבפניי שכן בפסק הדין אליו הפנתה המתנגדת האישה סבלה ממחלת נפש, הצדדים לא חתמו על הסכם גירושין והצדדים גרו תחת קורת גג אחת. יתרה מזאת, לא היה כאן ניסיון של מי מהצדדים להשתמש בפסק דין חלוט לצורך מסוים ולאחר מכן לטעון בפני רשות אחרת היפוכו של דבר.

138. אף פסק דינו של ביהמ"ש העליון **בבע"מ 7468/11** פלוני ואח' נ' אלמונית, [פורסם בנבו] שמצטט ב"כ המתנגדת, אינו דן בנסיבות הדומות לעניינינו. בפסק הדין הנ"ל דובר על צדדים שעשו הסכם ממון שלא קיבל תוקף, אשר במסגרתו נקבע כי זכותה של האישה לרשת את העיזבון נשללה. יש הבדל בין הסכם ממון להסכם גירושין. לא ניתן לקבוע במסגרת הסכם ממון הוראות באשר לעיזבון שכן לשם כך יש לערוך צוואה. במקרה דנן, מדובר בהסכם גירושין כולל ומפורט שנחתם על ידי הצדדים בפני נוטריון ואושר בבית המשפט בניו-יורק.

139. ובכלל, ברוב פסקי הדין המאמצים את הגישה הפורמאלית ניתן לראות כי אין ביטול גורף של הגישה המהותית, כי אם דיון ארוך הן מהפן המהותי והן מהפן הפורמאלי, לאחר שמיעת עדויות והבאת ראיות.

ומן הכלל אל הפרט –

140. **לאחר שנדרשתי לטענות הצדדים הן בכתבי הטענות והן במסגרת החקירות סבורה אני כי במקרה שבפניי יש לבחון את מעמדה של המתנגדת על פי הגישה המהותית, ואנמק על**

ד.ד.

141. כאמור המנוח והמתנגדת התגרשו בXXXX, בהתאם להסכם הגירושין שקיבל תוקף של פסק דין ביום x.x.2013. בחודש 04/2015 המנוח נכנס למרכז רפואי ושהה שם עד חודש 10/2016. בחודש 10/2016 המנוח שב לישראל לאור מחלת הסרטן והצורך בטיפול בו. ביום x.x.2019 הלך המנוח לבית עולמו, בישראל, כאשר המתנגדת שוהה בXXXX.
142. התובע טוען כי המתנגדת אינה יורשת על פי דין את המנוח שכן הם התגרשו בXXXX ואף התנהגו כך לאחר מתן פסק הדין.
143. **מה בדיוק קרה בין מועד הגירושין ועד עליית המנוח לישראל שנוי במחלוקת.** אף אחד מהצדדים לא הביא ראיות חד משמעיות המיוחסות לתקופה זו, כך שלא ניתן לדעת בוודאות איפה שהה המנוח לאחר הגירושין ועד לכניסתו למרכז הרפואי והאם המנוח והמתנגדת המשיכו לקיים קשר זוגי "כאילו" לא התגרשו. מנגד, אין מחלוקת כי מאז הגעת המנוח לישראל, התגוררו הצדדים בנפרד, המנוח כאמור בישראל ואילו המתנגדת בXXXX. יחד עם זאת יש לבחון מה היתה מערכת היחסים שבין המנוח למתנגדת בתקופה זו.
144. **אשר על כן אבחן את מערכת היחסים שבין הצדדים בשתי התקופות, כל אחת בנפרד.**

התנהלות הצדדים מאז חתימת הסכם הגירושין ועד לכניסתו של המנוח למרכז הרפואי בXXXX

145. המתנגדת בתצהירה טענה כי עד אפריל 2014 היא והמנוח התגוררו ביחד באותה הדירה – סעיף 57 לתצהיר. בכתבי טענותיה האחרים, לרבות בעדותה, טענה כי עד כניסתו של המנוח למרכז הרפואי, הם התגוררו יחדיו, קרי שנה מאוחר יותר, עד ל-4/2015.
146. המתנגדת הציגה הסכם שכירות על מנת לתמוך בטענה כי עד 4/2015 המנוח והיא התגוררו יחדיו, עליו חתום גם המנוח. הבן העיד בחקירתו, כי למיטב הבנתו, המנוח אינו חתום על הסכם השכירות שהציגה המתנגדת, וענה לגבי חתימת אביו על הסכם השכירות, כי לא מזהה את חתימת אביו, כי נראה לו שהחתימה הועתקה למיקום אחר, ומבלי שהוא גרפולוג, הוא יכול לומר כי הוא מזהה שזה לא כתב היד של המנוח.
(ראו: פרוטוקול 28.12.22 עמוד 19 שורות 19-8 ובהמשך שורות 34-31)
147. הבן העיד כי מאז גירושי המנוח והמתנגדת, לא רק שהמנוח לא שב להתגורר עם המתנגדת, הוא התגורר ברכבו, הידרדר לרחוב ואף נאלץ להתארח אצל ידידים ומכרים. העד לא נקב בשמות, וציין כי נודע לו זאת בדיעבד. (ראו: פרוטוקול 28.12.22 עמודים 20-21).
148. בחקירתו החוזרת נשאל הבן xxx על ידי באת כח התובע, באשר לאנשים שיכולים להעיד כי המנוח גר ברכב וזה השיב כי בנם המשותף של הצדדים יכול להעיד ולא זכור לו עוד אנשים שיכולים להעיד (ראו: פרוטוקול מיום 28.12.22 עמ' 26 שורות 19-23).
149. גם מחקירת העד, מר xxx, בעלה של הבת, לא ברור איפה שהה המנוח טרם כניסתו למרכז הרפואי בחודש 04/2015.
150. מנגד כאמור, לא הובאו בפניי אסמכתאות בתמיכה לטענות המתנגדת לפיהן היא דאגה למנוח כל התקופה וכי הם גרו יחד עד כניסתו של המנוח למרכז הרפואי בחודש אפריל 2015 וכאמור מעלה, בנקל יכולה היתה המתנגדת להוכיח טענה זו, באמצעות הבאת בנם המשותף של הצדדים להעיד על כך, במיוחד נוכח עדותה שהוא התגורר עימם בשנים אלה – מה שבפועל בחרה שלא לעשות.

151. תמונות אקראיות מאירוע בודד משנת 2016 (חתונה משפחתית בה נכחו המנוח, המתנגדת ובנם של הצדדים) וחגיגת יום ההולדת 69 (ביום x.x.2014) של המנוח, כפי שכבר נכתב מעלה, אינן ראיות מספיקות לצורך הוכחת טענת המתנגדת, כי היא והמנוח התנהלו בניגוד להסכם הגירושין, גם לאחר חתימתו ואישורו על ידי בית המשפט בxxxx. מצופה היה מאשה הטוענת לקיומה של זוגיות, לאחר פסק דין לגירושין, שתציג לכל הפחות פלט שיחות, תחלופת תכתובת הודעות, תמונות רבות או ראיות אחרות המוכיחות חיים משותפים.

התנהלות הצדדים לאחר הגעתו של המנוח לישראל

152. לטענת התובע בכל השנים האחרונות לחייו של המנוח, המתנגדת היתה בנתק מוחלט ממנו. לטענתו היא לא ביקרה את המנוח כאשר שכב בבית החולים, לא נשאה בנטל הטיפול בו, לא דרשה לשלוחו ואף נעדרה מהלווייתו.

153. בתחילה נשאלה המתנגדת לגבי אופן פרידתה מהמנוח עת עזב את xxx, וזו השיבה כי נפרדה ממנו בשיחת טלפון:

"ש. מתי נפרדת מxxx כשהגיע מxxx לישראל, אני אחדד, ב2016 כשעבר ספרי לנו על הפרידה מxxx.

ת. אמרנו שלום וזהו.

ש. איפה נפרדתם?

ת. בxxx, בטלפון."

(ההדגשות הוספו)

(ראו: פרוטוקול דיון מיום 29.12.22, עמ' 40 שורות 25-29)

154. לאחר מכן נשאלה המתנגדת לגבי מקום שהייתו של המנוח בישראל והטיפולים שעבר ותשובתה היתה:

"ש. כשהוא הגיע לארץ חולה באיזה בית חולים הוא אושפז?

ת. אני חושבת xxx. התקשרתי אליו ודיברתי איתו, המטפלת שלו דיברתי גם איתה אני חושבת שזה היה בxxx.

ש. ב2016 היתה לו מטפלת כשהוא הגיע לארץ?

ת. הם כבר הכינו דרך הביטוח הלאומי שתהיה מטפלת 24 שעות.

ש. ב2016?

ת. בהתחלה היה מטפל רגיל ואחר כך הכינו מסמכים למטפלת של 24 שעות.

ש. אני אומרת לך שהוא לא היה מאושפז אף פעם בxxx אלא בxxx.

ת. אה בxxx, שליחה, אני לא שואלת איפה העיקר דאגתי.

ש. תגידי לי בבקשה, הוא קיבל הקרנות? טיפול בסרטן?

ת. כן עשו לו כל הטיפולים נגד סרטן. לשאלת בית המשפט איך אני יודעת, היינו בקשר היינו מדברים בטלפון גם עם המטפלת שלו דיברתי. גם בתי התקשרה אליו, היא גם דאגה לו היא היתה כמו בת שלו. היא גרה פה בישראל.

ש. הוא קיבל הקרנות?

ת. כן לי אמרו שהוא קיבל הקרנות.

ש. אז אני אומרת לך שהוא לא קיבל הקרנות אלא הוא עבר טיפולים מיוחדים אחרים."

(ההדגשות הוספו)

(ראו: פרוטוקול דיון מיום 29.12.22, עמ' 41 שורות 21-6)

155. בהמשך נשאלה המתנגדת כמה פעמים ביקרה את המנוח, עת הגיעה לישראל במהלך שנים אלה, ואיפה ביקרה אותו, והיא השיבה:

"ש. אני אמשיך, כמה פעמים ביקרת אותו בארץ בבית חולים?"

ת. אף פעם לא הייתי בבית חולים, הייתי אצלו בבית כשביקרתי בארץ הוא לא היה בבית

חולים. לשאלת בית המשפט כמה פעמים ביקרתי אותו בארץ אני משיבה 5 פעמים.

לשאלת בית המשפט כשביקרתי אותו איפה ישנתי, ישנתי אצל הבת שלי.

ש. תוכלי להראות לנו את כרטיסי הטיסה? למה לא צירפת אותם?

ת. יש בדרכון כניסות ויציאות יש את התמונות שצירפתי.

ש. למה לא צירפת את הצילומים של הדרכון?

ת. למי לצרף?

בית המשפט מסביר שנשאלה למה לא צירפה למסמכים לבית המשפט

ת. אף אחד לא ביקש." (ההדגשות הוספו)

(ראו: פרוטוקול דיון מיום 29.12.22, עמ' 41 שורות 34-26)

156. המתנגדת אף נשאלה האם הגיעה לישראל בימיו האחרונים של המנוח וזו היתה תשובתה:

"ש. לקראת סיום חייו כשהוא היה ממש במצב קשה, את הגעת במיוחד לארץ כדי לעזור

לו במצב הזה?

ת. לא, היתה לו מטפלת 24 שעות ואני עבדתי במשמרות לילה בxxxx הייתי צריכה כסף,

הבן שלנו בא. לשאלת בית המשפט איפה הבן גר, הוא גר בxxxx.

ש. האם זה נכון שxxxx הגיע ופגש אותו לפני מותו?

ת. כן.

ש. למה לא באת עם xxxx?

ת. הסברתי למה, נו באמת.

ש. את לא הגעת להיפרד מxxxx בשעותיו האחרונות כי הייתה לך עבודה?

ת. כן זה לא מעבר לכביש זו נסיעה ארוכה יש לי קשישים שאני צריכה לטפל בהם שהם

בכיסא גלגלים אני לא יכולה לעזוב אותם. המטופלת שלי קיבלה זריקה ומאז היא

משותקת.

ש. למה את לא טיפלת בxxxx?

ת. בגלל שעבדתי הייתי צריכה איכשהו לחיות. הוא אמר לי שהוא יקבל מטפלת 24 שעות

ביממה פה בארץ ואני אשמור על הבן שלנו."

(ההדגשות הוספו)

(ראו: פרוטוקול דיון מיום 29.12.22, עמ' 42 שורות 14-2)

157. ולשאלה אם הגיעה להלוויתו – השיבה המתנגדת:

"ש. בהלוויה שלו לא היית נכון?"

ת. לא הייתי, בן שלי היה בלוייה ואני הגעתי לאזכרה ל-30."

(ההדגשות הוספו)

(ראו: פרוטוקול דיון מיום 29.12.22, עמ' 42 שורות 15-16)

158. המתנגדת אף העידה כי היא לא זו שגייסה את המטפלת עבור המנוח, לא שילמה עבור המטפלת וכך גם לא שילמה על הקבר של המנוח. {פרוטוקול דיון מיום 29.12.22, עמ' 43 שורות 13-22}.

159. מהמקובץ לעיל עולה כי קיימות לא מעט עובדות שעליהן אין מחלוקת. כל אחת מעובדות אלה, המתארת את התנהלות כל אחד מהצדדים בנפרד, מוכיחה כי הצדדים ראו עצמם כגרושים, קל וחומר כלל העובדות יחדיו. משקלן המצטבר של כלל העובדות, לא יכול להותיר ספק, בדבר היות הצדדים גרושים, ולא רק על הנייר, כדלהלן:

● **מגורי הצדדים במדינות שונות** – בחירת הצדדים לגור בשתי מדינות שונות, המתנגדת שנותרה להתגורר בxxxx והמנוח ששב להתגורר בישראל – יש בה כדי להעיד כי הצדדים ראו עצמם כגרושים.

● **הקשר המועט, ככל שהיה, בין הצדדים מאז שובו של המנוח לישראל** - הקשר שהתקיים בין הצדדים, מאז התגוררו במדינות שונות, ככל שאכן התקיים, היה כל כך מצומצם, עד שיש בו כדי לתמוך בגירושי הצדדים בxxxx. גם אם נקבל את טענת המתנגדת, כי הצדדים שוחחו ביניהם בטלפון, טענות שלא הוכחו, במהלך תקופה זו, אין בהן כדי לקבוע אחרת. ביקורה של המתנגדת בישראל, פעמיים בלבד, ובחירתה ללון בעת הביקור בישראל, דווקא בבית בתה, מעידים טוב יותר על תפיסת מציאות הצדדים את חייהם כגרושים.

● **הטיפול במנוח שלא באמצעות המתנגדת** - בחירתה של המתנגדת שלא להיות שותפה בטיפול המנוח, עת שהה בבית החולים בישראל, עת קיבל טיפולים מיוחדים (כך כתוב בעמ' 41 לפרוטוקול מיום 29.12.22), לא תומכת בטענתה כי הצדדים ראו עצמם כנשואים. מנגד, חוסר ידיעתה המוחלט של המתנגדת לענין בית החולים בו שהה והטיפולים אותם עבר מחזקים את טענות התובעים.

● **לינת המתנגדת בבית בתה במקום בבית המנוח** - בחירתה של המתנגדת ללון בבית בתה, כאשר הגיעה, כך לדבריה, לבקר את המנוח בישראל, במקום ללון בביתו, אינה מותירה ספק בדבר מעמדם של הצדדים.

● **העדרותה של המתנגדת מהלווית המנוח** – בחירתה של המתנגדת להיעדר מהלווית המנוח בטענה כי יש לה עבודה בxxxx, בוודאי אינה יכולה לתמוך בטענתה כי הצדדים לא ראו עצמם כגרושים.

● **היעדרותה של המבקשת מהשבעה** - בחירתה של המתנגדת שלא להגיע אף לשבעה, ולתת למנוח כבוד אחרון, כחלק ממנהגי האבלות, אלא להישאר בxxxx, שוב באותה טענה כי היתה לה עבודה, מדברים בעד עצמם.

160. התנהלות הצדדים כגרושים, חרף העובדה שלא התגרשו כדמו"י, אינה תמוהה, ועל כך ניתן ללמוד גם מדפוס התנהגותה של המתנגדת בנישואיה/גירושיה הראשונים.

161. כעולה מעדותה, המתנגדת הכירה את המנוח בישראל, בשנת 1994, כאשר הייתה עוד נשואה כדמו"י, לבעלה הקודם, אולם גרושה ממנו, כך על פי עדותה, גירושים אזרחיים ברוסיה, בשנת 1991.
162. המתנגדת אישרה בחקירתה כי הגירושין בפועל, כדמו"י, מבעלה הקודם נעשו רק בשנת 2004 (ראו: פרוטוקול מיום 29.12.22 עמ' 33 שורות 22-34). הנה אם כן, גירושיה האזרחיים של המתנגדת מבעלה הראשון בוצעו בשנת 1991 והגירושין הדתיים מאותו הבעל, בוצעו בחלוף למעלה מ- 13 שנה. **בזמן זה, לא יכולה להיות מחלוקת, כי המתנגדת ראתה עצמה כגרושה, שהרי לא רק שקיימה מערכת זוגית עם המנוח, אלא אף הביאה עימו ילד משותף לעולם, וזאת בשנת 1995.**
163. יתר על כן, בתצהירה, בסעיף 12, טוענת המתנגדת כי היא והמנוח הכירו בשנת 1994, **עת הייתה גרושה עם ילד** – כך לדבריה. הנה כי כן המתנגדת בעצמה רואה את גירושיה ברוסיה כקובעים, אף שעל פי ההלכה, היתה עוד נשואה.
164. בהמשך תצהירה, סעיף 16, טוענת המתנגדת כי המנוח **"במשך הרבה שנים XXX התעקש, והיה לו חשוב שאנחנו נתחתן אבל אני כל הזמן אמרתי לו שאנחנו נתחתן רק אם הוא יפסיק לשתות וודקה ולא יהיה אלכוהוליסט"**. הנה שוב אנו למדים כי הסיבה שהמתנגדת לא הסכימה להינשא למנוח, עת התעקש – כך לדבריה, לא היתה בשל היותה נשואה לאחר, כי אם בשל היותו של המנוח, לדבריה, אלכוהוליסט. עוד עדות לכך שהמתנגדת ראתה בגירושיה ברוסיה כקובעים את מצבה, ולא את גירושיה ההלכתיים.
165. במצב דברים זה לא יכולה להיות מחלוקת כי המתנגדת לא ייחסה כל חשיבות לאקט הגירושין ההלכתי ו/או לסטטוס הרישומי "נשואה" בפני רשויות בישראל. כך בנישואיה/גירושיה הראשונים, וכך גם במקרה דנן.
166. כך גם ניתן לומר כי לא יכולה להיות מחלוקת כי המתנגדת התייחסה לפסקי הדין המקומיים כסוף פסוק מבחינתה, בפעם הראשונה ברוסיה, ובפעם השניה – בענייננו, בXXX. כפי שהתייחסה המתנגדת לפסק הדין ברוסיה, כמסיים את נישואיה עד כי לאחריו היא רשאית להתחיל חיים חדשים ולהביא ילד למנוח, כך התייחסה גם לפסק הדין בXXXX, שסיים את נישואיה למנוח, ואיפשר לה להמשיך ולנהל את חייה בXXXX לבדה, ולהותיר את המנוח לחיות את חייו, על כל המשתמע מכך, לבדו בישראל.
167. גם בחינת העובדות על רקע תכלית **סעיף 11 לחוק הירושה**, כפי שנקבעה על ידי כבוד הנשיא בדימוס אהרון ברק, **בבע"מ 9607/03 פלוגי נ' פלוגי** פ"ד סא(3) 726, מובילה למסקנה שהמתנגדת לא היתה, במות המנוח, בת זוגו.
168. התכלית הראשונה הינה להעניק לבין הזוג עימו מיסד המוריש את הקשר, באופן פורמאלי, זכות לרשת אותו. בענייננו, המתנגדת בחרה להתגרש מהמנוח, לחיות בנפרד ממנו, להישאר בXXXX עת שב לישראל, או לכל הפחות לא עשתה פעולה אקטיבית לשנות מצב זה, ומשכך אין רלוונטיות למיסוד הקשר בינה לבין המנוח.
169. התכלית השניה נועדה לשקף את רצונו המשוער של המנוח. את רצונו של המנוח, ניתן במקרה דנן, ללמוד בהיבט הרעיוני לפחות, מהצוואה שערך המנוח, על אף שזו לא תקפה, בה לא הוריש למנוחה דבר וחצי דבר. ויוזכר כי חתימת המנוח על הצוואה היתה לאחר

היכרותו את המתנגדת, ובעת שנשאה ברחמה את בנו, והיתה בחודש השמיני/התשיעי להריונה.

170. התכלית השלישית של [סעיף 11 לחוק הירושה](#) נועדה להגן על המשתייכים לחוג המשפחתי המצומצם של המוריש, ואלה ראויים לתמיכה והגנה של מערכת המשפט בכלל ושל דיני הירושה בפרט. ובמקרה דנן, כאשר הגעתי לכלל מסקנה כי הקשר בין הצדדים נותר, במקרה הטוב, "על הנייר" בלבד, אין המתנגדת במקרה דנן, ראויה להגנה על ידי בית המשפט.

171. התכלית הרביעית של [סעיף 11 לחוק](#) הינה להשוות בין מעמדם של בני זוג נשואים למעמדם של ידועים בציבור – שאלה זו לא עומדת בפנינו ועל כן אין מקום לנתחה. יחד עם זאת לא ניתן להתעלם מעדותה של המתנגדת בקשר לדירה המצויה בבעלותה, אשר הועברה על שמה בלבד, ב- x.x.2016, בתקופה, שלשיטתה הצדדים היו נשואים, אשר ענתה רק כאשר נשאלה, ולא צוינה בכתבי טענותיה, כדלהלן:

ש. יש לך דירה בישראל?

ת. יש דירה של הבת.

ש. יש לך דירה בישראל?

ת. רק של הבת. לשאלת בית המשפט על שם מי הדירה, כאשר קנינו את זה הדירה היתה על שם של הבת, קנינו זאת אומרת נשאר כסף מאמא שלי מזמן קנינו דירה, המליצו לנו לקנות דירה, בתי עבדה והדירה שלה. לפני זה הדירה היתה רשומה על שם הבת. עכשיו על השם שלי, מלפני שלוש ארבע שנים.

ש. מה כתובת הדירה?

ת. אני תכף אזכר.

(ההדגשות הוספו)

(ראו: פרוטוקול מיום 29.12.22 עמ' 31 שורות 24-31)

172. עיון בנסח טאבו אשר צורף בהתאם להחלטת ביהמ"ש מיום 29.12.22, מלמד כי הדירה הרשומה ע"ש המתנגדת והידועה כחלקה XXX בגוש XXX הועברה על שמה ביום x.x.2016 על פי מכר צו בית משפט.

173. מכל המפורט לעיל הגעתי לכלל מסקנה כי המתנגדת אינה זכאית לרשת את המנוח, כאישתו.

174. במקרה דנן המתנגדת לא זכאית לרשת את המנוח הן מהפן הפורמאלי והן מהפן המהותי. מהפן הפורמאלי - שהרי קיים פסק דין תקף לגירושי הצדדים. ומהפן המהותי, נוכח אופן התנהלותם ונישואיהם הדתיים שנותרו "על הנייר" בלבד.

175. רגע לפני סיום לא ניתן שלא להתייחס לחובת תום הלב, החולשת על כל תחומי המשפט, גם בשאלת הזכות לרשת, כחלק ממארג הזכויות הנובעות מקשר הנישואין, כאשר זה קיים. משהגעתי למסקנה כי הצדדים חתמו על הסכם גירושין על פי רצונם, ונהגו כגרושים כרצונם, מבלי ליתן משקל לביצוע הגט בפועל, כל מסקנה אחרת חותרת כנגד תפיסת היסוד של הערכים החברתיים והנורמות המשפטיות הנגזרות מהם. ולענין זה אפנה לדברי כב' השופט ברק בספרו שיקול דעת שיפוטי (תשמ"ז), עמ' 289-290:

"האם על השופט להפעיל את שיקול דעתו באופן שהנורמה המשפטית הנגזרת מהפעלת שיקול הדעת בין בדרך של פרשנות, סטטוטורית או הלכתית, ובין בדרך אחרת תהנה גם היא מהסכמה חברתית...?"

דעתי היא, כי על השופט להביא בחשבון שיקוליו את מידת ההסכמה החברתית לערכים החברתיים ולנורמות המשפטיות הנגזרות מהם. על השופט לשאוף לאותו פיתרון העולה בקנה אחד עם ההסכמה החברתית, או לפחות אינו סותר אותה. לדעתי רצוי להימנע מבחירתה של אופציה העומדת בניגוד חריף לתפיסות היסוד של הציבור... הטעם לגישה זו נעוץ בשיקולים הדמוקרטיים, בשיקולי הפרדת הרשויות ובצורך להבטיח את אמון הציבור... פעולה בניגוד להסכמה החברתית תפגע, בטווח הארוך, באמון הציבור במערכת בתי המשפט וביכולתם של אלה לתפקד כראוי."

סיכום

176. אשר על כן ולאור כל האמור לעיל אני מורה כדלקמן:
- ת"ע 8343-12-20 - בקשה לצו ירושה ע"ש המנוח – מתקבלת.
- ת"ע 8384-12-20 - התנגדות לבקשה לצו ירושה ע"ש המנוח – נדחית.
- ת"ע 11315-12-20 - בקשה לצו קיום צוואת המנוח מיום 6.11.1995 - נדחית.
177. ב"כ התובע תגיש פסיקתא לצו קיום ירושה ע"ש המנוח ערוכה לפי טופס 4, לחתימתו.
178. הוצאות ההליך – בהתחשב בשיקולים הבאים: משך ההליכים והיקפם, מספר הדיונים שהתקיימו, מספר ההחלטות שניתנו וההוצאות שנדרשות לשם ניהול הליך בהיקף שכזה, המתנגדת תישא בהוצאות התובע בסך כולל של 50,000 ₪ + מע"מ, אשר ישולמו בתוך 30 יום, ולא – יישאו הפרשי ריבית והצמדה כדין.
179. המזכירות תסגור את כל התיקים שבכותרת.
180. ניתן לפרסום ללא פרטים מזהים.
- ניתן היום, ט"ז שבט תשפ"ג, 07 פברואר 2023, בהעדר הצדדים.

[בעניין עריכה ושינויים במסמכי פסיקה, חקיקה ועוד באתר נבו – הקש כאן](#)

שירלי שי 54678313/-

נוסח מסמך זה כפוף לשינויי ניסוח ועריכה